

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Αρχαίο Ελληνικό Δράμα: Αισχύλος - Σοφοκλής

Ενότητα 9: Ο Αΐας του Σοφοκλή - Στίχοι 430-480 του Α΄ επεισοδίου

Ευφημία Καρακάντζα

Τμήμα Φιλολογίας

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά μαθήματα ΠΠ

1. Σκοποί ενότητας.....	3
2. Περιεχόμενα ενότητας	3
3. Στίχοι 430 - 480 του Α΄ επεισοδίου	4

1. Σκοποί ενότητας

Γλωσσικός και ιδεολογικός σχολιασμός των στίχων 430 - 480 της τραγωδίας *Αΐας* του Σοφοκλή.

2. Περιεχόμενα ενότητας

Γλωσσικές και ερμηνευτικές παρατηρήσεις στους στίχους 430 - 480.

3. Στίχοι 430 - 480 του Α΄ επεισοδίου¹

Αΐας

αΐαί· τίς ἄν ποτ' ὤεθ' ὤδ' ἐπώνυμον 430
τούμὸν ξυνοΐσειν ὄνομα τοῖς ἔμοις κακοῖς;
νῦν γὰρ πάρεστι καὶ δῖς αἰάζειν ἔμοι
καὶ τρίς· τοιούτοις γὰρ κακοῖς ἐντυγχάνω·
ὄτου πατὴρ μὲν τῆσδ' ἀπ' Ἰδαίας χθονὸς
τὰ πρῶτα καλλιστεῖ' ἀριστεύσας στρατοῦ 435
πρὸς οἶκον ἦλθε πᾶσαν εὐκλειαν φέρων·
ἐγὼ δ' ὁ κείνου παῖς, τὸν αὐτὸν ἐς τόπον
Τροίας ἐπελθὼν οὐκ ἐλάσسونι σθένει
οὐδ' ἔργα μείω χειρὸς ἀρκέσας ἐμῆς,
ἄτιμος Ἀργείοισιν ὤδ' ἀπόλλυμαι. 440
καίτοι τοσοῦτόν γ' ἐξεπίστασθαι δοκῶ·
εἰ ζῶν Ἀχιλλεύς τῶν ὄπλων τῶν ὤν πέρι
κρίνειν ἔμελλε κράτος ἀριστείας τινί,
οὐκ ἄν τις αὐτ' ἔμαρψεν ἄλλος ἀντ' ἔμοῦ.
νῦν δ' αὐτ' Ἀτρεΐδαι φωτὶ παντουργῶ φρένας 445
ἔπραξαν, ἀνδρὸς τοῦδ' ἀπώσαντες κράτη.
κεῖ μὴ τόδ' ὄμμα καὶ φρένες διάστροφοι
γνώμης ἀπῆξαν τῆς ἐμῆς, οὐκ ἄν ποτε
δίκην κατ' ἄλλου φωτὸς ὤδ' ἐπήφισαν.
νῦν δ' ἡ Διὸς γοργῶπις ἀδάματος θεὰ 450
ἦδη μ' ἐπ' αὐτοῖς χεῖρ' ἐπεντύνοντ' ἐμὴν
ἔσφηλεν, ἐμβαλοῦσα λυσσώδη νόσον,
ὥστ' ἐν τοιοῖσδε χεῖρας αἰμάξαι βοτοῖς·
κεῖνοι δ' ἐπεγγελῶσιν ἐκπεφευγότες,

¹ Στο παρὸν ἀρχεῖο περιέχονται καὶ οἱ υπόλοιποι στίχοι ὡς τὸ τέλος τοῦ α΄ επεισοδίου.

έμοῦ μὲν οὐχ ἐκόντος· εἰ δὲ τις θεῶν 455
βλάπτοι, φύγοι τὰν χῶ κακὸς τὸν κρείσσονα.
καὶ νῦν τί χρῆ δρᾶν; ὅστις ἐμφανῶς θεοῖς
ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ μ' Ἑλλήνων στρατός,
ἐχθροὶ δὲ Τροία πᾶσα καὶ πεδία τάδε.
πότερα πρὸς οἴκους, ναυλόχους λιπῶν ἔδρας 460
μόνους τ' Ἀτρείδας, πέλαγος Αἰγαῖον περῶ;
καὶ ποῖον ὄμμα πατρὶ δηλώσω φανείς
Τελαμῶνι; πῶς με τλήσεται ποτ' εἰσιδεῖν
γυμνὸν φανέντα τῶν ἀριστείων ἄτερ,
ὧν αὐτὸς ἔσχε στέφανον εὐκλείας μέγαν; 465
οὐκ ἔστι τοῦργον τλητόν. ἀλλὰ δῆτ' ἰὼν
πρὸς ἔρυμα Τρώων, ξυμπεσὼν μόνος μόνους
καὶ δρῶν τι χρηστόν, εἴτα λοίσθιον θάνω;
ἀλλ' ὣδ' ἔγ' Ἀτρείδας ἂν εὐφράναιμί που.
οὐκ ἔστι ταῦτα. πεῖρά τις ζητητέα 470
τοιάδ' ἀφ' ἧς γέροντι δηλώσω πατρὶ
μή τοι φύσιν γ' ἄσπλαγχνος ἐκ κείνου γεγώς.
αἰσχρὸν γὰρ ἄνδρα τοῦ μακροῦ χρεῖζεν βίου,
κακοῖσιν ὅστις μηδὲν ἐξαλλάσσεται.
τί γὰρ παρ' ἧμαρ ἡμέρα τέρπειν ἔχει 475
προσθεῖσα κἀναθεῖσα τοῦ γε κατθανεῖν;
οὐκ ἂν πριαίμην οὐδενὸς λόγου βροτὸν
ὅστις κενᾶσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται·
ἀλλ' ἢ καλῶς ζῆν ἢ καλῶς τεθνηκέναι
τὸν εὐγενῆ χρῆ. πάντ' ἀκήκοας λόγον. 480

Χορός

οὐδεὶς ἐρεῖ ποθ' ὡς ὑπόβλητον λόγον,

Αἴας, ἔλεξας, ἀλλὰ τῆς σαυτοῦ φρενός·
παῦσαί γε μέντοι καὶ δὸς ἀνδράσιν φίλοις
γνώμης κρατῆσαι, τάσδε φροντίδας μεθείς.

Τέκμησσα

ὦ δεσποτ' Αἴας, τῆς ἀναγκαίας τύχης 485
οὐκ ἔστιν οὐδὲν μείζον ἀνθρώποις κακόν.
ἐγὼ δ' ἔλευθέρου μὲν ἐξέφυν πατρός,
εἶπερ τινὸς σθένοντος ἐν πλούτῳ Φρυγῶν·
νῦν δ' εἰμὶ δούλη· θεοῖς γὰρ ὦδ' ἔδοξέ που
καὶ σῆ μάλιστα χειρί. τοιγαροῦν, ἐπεὶ 490
τὸ σὸν λέχος ξυνῆλθον, εὖ φρονῶ τὰ σά,
καί σ' ἀντιάζω πρὸς τ' ἐφ'esτίου Διὸς
εὐνῆς τε τῆς σῆς, ἧ συνηλλάχθης ἐμοί,
μὴ μ' ἀξιώσης βάξιν ἀλγεινὴν λαβεῖν
τῶν σῶν ὑπ' ἐχθρῶν, χειρίαν ἐφείς τι. 495
ἧ γὰρ θάνης σὺ καὶ τελευτήσας ἀφῆς,
ταύτη νόμιζε κάμῃ τῆ τόθ' ἡμέρᾳ
βία ξυναρπασθεῖσαν Ἀργείων ὑπο
ξὺν παιδὶ τῷ σῷ δουλίαν ἔξειν τροφήν.
καὶ τις πικρὸν πρόσφθεγμα δεσποτῶν ἐρεῖ 500
λόγοις ἰάπτων· ἴδετε τὴν ὀμεινέτιν
Αἴαντος, ὃς μέγιστον ἴσχυσεν στρατοῦ,
οἷας λατρείας ἀνθ' ὅσου ζήλου τρέφει.
τοιαῦτ' ἐρεῖ τις· κάμῃ μὲν δαίμων ἐλᾷ,
σοὶ δ' αἰσχρὰ τᾶπη ταῦτα καὶ τῷ σῷ γένει. 505
ἀλλ' αἰδεσάει μὲν πατέρα τὸν σὸν ἐν λυγρῷ
γῆρᾳ προλείπων, αἰδεσάει δὲ μητέρα
πολλῶν ἐτῶν κληροῦχον, ἧ σε πολλάκις

θεοῖς ἀράται ζῶντα πρὸς δόμους μολεῖν·
οἴκτιρε δ', ὤναξ, παῖδα τὸν σόν, εἰ νέας 510
τροφῆς στερηθεῖς σοῦ διοίσεται μόνος
ὑπ' ὄρφανιστῶν μὴ φίλων, ὅσον κακὸν
κεῖνω τε κάμοι τοῦθ', ὅταν θάνης, νεμεῖς.
ἐμοὶ γὰρ οὐκέτ' ἔστιν εἰς ὃ τι βλέπω
πλήν σοῦ. σὺ γὰρ μοι πατρίδ' ἤστωσας δόρει, 515
καὶ μητέρ' ἄλλη μοῖρα τὸν φύσαντά τε
καθεῖλεν Ἄιδου θανασίμους οἰκήτορας.
τίς δῆτ' ἐμοὶ γένοιτ' ἂν ἀντὶ σοῦ πατρίς;
τίς πλοῦτος; ἐν σοὶ πᾶσ' ἔγωγε σώζομαι.
ἀλλ' ἴσχε κάμοῦ μνηστίν· ἀνδρὶ τοι χρεῶν 520
μνήμην προσεῖναι, τερπνὸν εἶ τί που πάθοι.
χάρις χάριν γὰρ ἐστὶν ἢ τίκτους' ἀεὶ·
ὄτου δ' ἀπορῥεῖ μνηστὶς εὖ πεπονθότος,
οὐκ ἂν γένοιτ' ἔθ' οὔτος εὐγενῆς ἀνήρ.

Χορός

Αἴας, ἔχειν σ' ἂν οἴκτον ὡς κάγῳ φρενὶ 525
θέλοισ' ἂν· αἰνοίης γὰρ ἂν τὰ τῆσδ' ἔπη.

Αἴας

καὶ κάρτ' ἐπαίνου τεύξεται πρὸς γοῦν ἐμοῦ,
ἐὰν μόνον τὸ ταχθὲν εὖ τολμᾷ τελεῖν.

Τέκμησσα

ἀλλ' ὦ φίλ' Αἴας, πάντ' ἔγωγε πείσομαι.

Αἴας

κόμιζέ νύν μοι παῖδα τὸν ἐμόν, ὡς ἴδω. 530

Τέκμησσα

καὶ μὴν φόβοισί γ' αὐτὸν ἐξελυσάμην.

Αἴας

ἐν τοῖσδε τοῖς κακοῖσιν; ἢ τί μοι λέγεις;

Τέκμησσα

μὴ σοί γέ που δύστηνος ἀντήσας θάνοι.

Αἴας

πρέπον γέ τ' ἂν ἦν δαίμονος τοῦμοῦ τόδε.

Τέκμησσα

ἀλλ' οὖν ἐγὼ 'φύλαξα τοῦτό γ' ἀρκέσαι. 535

Αἴας

ἐπήνεσ' ἔργον καὶ πρόνοιαν ἦν ἔθου.

Τέκμησσα

τί δῆτ' ἂν ὡς ἐκ τῶνδ' ἂν ὠφελοῖμί σε;

Αἴας

δοῦς μοι προσειπεῖν αὐτὸν ἐμφανῆ τ' ἰδεῖν.

Τέκμησσα

καὶ μὴν πέλας γε προσπόλοις φυλάσσεται.

Αἴας

τί δῆτα μέλλει μὴ οὐ παρουσίαν ἔχειν; 540

Τέκμησσα

ὦ παῖ, πατήρ καλεῖ σε. δεῦρο προσπόλων
ἄγ' αὐτὸν ὅσπερ χερσὶν εὐθύνων κυρεῖς.

Αἴας

ἔρποντι φωνεῖς ἢ λειμιμένω λόγων;

Τέκμησσα

καὶ δὴ κομίζει προσπόλων ὄδ' ἐγγύθεν.

Αἴας

αἶρ' αὐτόν, αἶρε δεῦρο· ταρβήσει γὰρ οὐ 545

νεοσφαγῆ που τόνδε προσλεύσσω φόνον,
εἵπερ δικαίως ἔστ' ἐμὸς τὰ πατρόθεν.

ἄλλ' αὐτίκ' ὠμοῖς αὐτὸν ἐν νόμοις πατρὸς
δεῖ πωλοδαμνεῖν κάξομοιοῦσθαι φύσιν.

ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος, 550

τὰ δ' ἄλλ' ὅμοιος· καὶ γένοι' ἂν οὐ κακός.

καίτοι σε καὶ νῦν τοῦτο γε ζηλοῦν ἔχω,

ὀθούνεκ' οὐδὲν τῶνδ' ἐπαισθάνει κακῶν·

ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἡδιστος βίος,

[τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ κάρτ' ἀνώδυνον κακόν] 555

ἔως τὸ χαίρειν καὶ τὸ λυπεῖσθαι μάθης.

ὅταν δ' ἴκη πρὸς τοῦτο, δεῖ σ' ὅπως πατρὸς

δείξεις ἐν ἐχθροῖς, οἷος ἐξ οἴου ἄτράφης.

τέως δὲ κούφοις πνεύμασιν βόσκου, νέαν

ψυχὴν ἀτάλλων, μητρὶ τῆδε χαρμονήν.
οὔτοι σ' Ἀχαιῶν, οἶδα, μή τις ὑβρίση 560
στυγναῖσι λώβαις, οὐδὲ χωρὶς ὄντ' ἔμοῦ.
τοῖον πυλωρὸν φύλακα Τεῦκρον ἀμφί σοι
λείψω τροφῇ τ' ἄοκνον ἔμπα, κεῖ τανῦν
τηλωπὸς οἴχνηϊ, δυσμενῶν θήραν ἔχων.
ἀλλ', ἄνδρες ἀσπιστῆρες, ἐνάλιος λεώς, 565
ὕμῖν τε κοινήν τήνδ' ἐπισκῆπτω χάριν,
κείνω τ' ἐμὴν ἀγγελίατ' ἐντολήν, ὅπως
τὸν παῖδα τόνδε πρὸς δόμους ἐμοὺς ἄγων
Τελαμῶνι δείξει μητρὶ τ', Ἐριβοία λέγω,
ὥς σφιν γένηται γηροβοσκὸς εἰσαεῖ, 570
[μέχρις οὔ μυχούς κίχωσι τοῦ κάτω θεοῦ],
καὶ τὰμὰ τεύχη μήτ' ἀγωνάρχαι τινὲς
θήσουσ' Ἀχαιοῖς μήθ' ὁ λυμεῶν ἐμός.
ἀλλ' αὐτό μοι σύ, παῖ, λαβῶν ἐπώνυμον,
Εὐρύσακες, ἴσχε διὰ πολυῤῥάφου στρέφων 575
πόρπακος, ἐπτάβοιον ἄρρηκτον σάκος·
τὰ δ' ἄλλα τεύχη κοῖν' ἐμοὶ τεθάψεται.
ἀλλ' ὡς τάχος τὸν παῖδα τόνδ' ἤδη δέχου
καὶ δῶμα πάκτου, μηδ' ἐπισκῆνους γόους
δάκρυε· κάρτα τοι φιλοίκτιστον γυνή. 580
πύκαζε θᾶσσον· οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ
θρηνεῖν ἐπὼδὰς πρὸς τομῶντι πῆματι.

Χορός

δέδοικ' ἀκούων τήνδε τὴν προθυμίαν·
οὐ γάρ μ' ἀρέσκει γλῶσσά σου τεθηγμένη.

Τέκμησσα

ὦ δέσποτ' Αἴας, τί ποτε δρασεῖεις φρενί; 585

Αἴας

μῆ κρῖνε, μῆ ἔξεταζε· σωφρονεῖν καλόν.

Τέκμησσα

οἴμ' ὡς ἀθυμῶ· καί σε πρὸς τοῦ σοῦ τέκνου
καὶ θεῶν ἰκνοῦμαι, μῆ προδοὺς ἡμᾶς γένη.

Αἴας

ἄγαν γε λυπεῖς· οὐ κάτοισθ' ἐγὼ θεοῖς
ὡς οὐδὲν ἀρκεῖν εἴμ' ὀφειλέτης ἔτι; 590

Τέκμησσα

εὐφημα φώνει.

Αἴας

--τοῖς ἀκούουσιν λέγε.

Τέκμησσα

σὺ δ' οὐχὶ πείσει;

Αἴας

--πόλλ' ἄγαν ἤδη θροεῖς.

Τέκμησσα

ταρβῶ γάρ, ὤναξ.

Αἴας

--οὐ ξυνέρξεθ' ὡς τάχος;

Τέκμησσα

πρὸς θεῶν, μαλάσσου.

Αἴας

--μῶρά μοι δοκεῖς φρονεῖν,

εἰ τούμδν ἦθος ἄρτι παιδεύειν νοεῖς. 595

Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Ευφημία Καρακάντζα. Αρχαίο Ελληνικό Δράμα: Αισχύλος – Σοφοκλής. Ενότητα 9: Ο Αΐας του Σοφοκλή - Στίχοι 430-480 του Α΄ επεισοδίου. Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1868/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

